

ПОРАДИ ЮРИСТА



КОМЕНТАРІ ПРАВНИКІВ, ПОЛІТОЛОГІВ, ЕКОНОМІСТІВ, ФАХІВЦІВ ТА ЕКСПЕРТІВ

ТРАВЕНЬ
№ 5 (176) 2025



Стор. 4

ЄВГЕН КОМАРОВСЬКИЙ: КОЖНІ НОВІ ВИБОРИ — ЦЕ МОЯ ВАКЦИНА ВІД ПОЛІТИКИ

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

ВЕРБУВАННЯ ДІТЕЙ СПЕЦСЛУЖБАМИ РФ

На що звернути увагу батькам та як діяти аби дитина не була завербована для вчинення злочинів.

Стор. 2

ВІДПОВІДАЄ ПЕНСІЙНИЙ ФОНД

Фахівці ПФУ відповідають на поширені питання, які стосуються пенсійного забезпечення та інших соціальних виплат.

Стор. 3

СПАДЩИНА БЕЗ ЗАПОВІТУ

Хто має право на спадщину, коли немає заповіту (черги спадкування).

Стор. 6

САМОВІЛЬНЕ ЗАЛИШЕННЯ ЧАСТИНИ

Зміни для військових, які здійснили СЗЧ та алгоритм повернення на військову службу.

Стор. 7

Всеукраїнська інформаційно-правова газета

Виходить за підтримки Українського інституту політики
та Правозахисної організації «Спільна Мета»

Інформаційно-
правовий портал
www.porady.org.ua →



ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС ГАЗЕТИ - 49801



Кожному
гарантується
право знати
свої права і
обов'язки

Ст. 57 Конституції
України

ВЕРБУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ СПЕЦСЛУЖБАМИ РФ: НА ЩО ЗВЕРНУТИ УВАГУ ТА ЯК ДІЯТИ БАТЬКАМ?

Російські спецслужби активно використовують соціальні мережі й месенджери, щоб маніпулювати підлітками, пропонуючи їм «легкий заробіток». Завдання можуть починатися начебто з невинних — наприклад, розклеювання листівок, — але згодом переростати в серйозні злочини.

У Міністерстві внутрішніх справ України разом із Міносвіти розробили рекомендації — як батькам і освітянам розпізнати вербування дитини й запобігти порушенню закону?

На що звернути увагу:

- У дитини з'явилися дорогі речі, гаджети або

кошти, походження яких вона не може пояснити.

- Дитина проводить багато часу в Telegram, має нових підозрілих знайомих.

- Змінилася поведінка: дитина стала замкнутою, уникає розмов, раптово зацікавилася військовою тематикою і говорить про «швидкий заробіток».

Як діяти дорослим:

- Формуйте довірливі стосунки з дитиною з раннього віку.

- Говоріть із нею про правила безпеки в інтернеті.

- Навчайте не спілкуватися з незнайомцями.

- Поясніть, що «легкі гроші» можуть мати сер-

йозні наслідки.

- Підвищуйте рівень медіаграмотності та правової свідомості дітей.

- Розкажіть дитині, що з будь-якою кризовою ситуацією вона може звернутися до інспектора СОБ (Служби освітньої безпеки). Присутність таких офіцерів у закладах освіти — це гарантія безпеки дітей.

У разі отримання підозрілих повідомлень в соціальних мережах та месенджерах (особливо в Telegram-каналах) потрібно негайно телефонувати 102, 112 або сповіщати кіберполіцію.



Також, Нацполіція спільно з СБУ провели лекцію з протидії вербуванню підлітків спецслужбами РФ.

Речниця Нацполіції Юлія Гірділіс розповіла школярам, що ворог використовує будь-які методи, аби завдати шкоди Україні і один з них - вербування дітей та підлітків для виконання небезпечних завдань:

«Як зрозуміти, що вас намагаються використа-

ти? До прикладу, вам у соцмережах пише незнайомець і пропонує «легкі гроші» за виконання простої задачі. Або ви самі натрапляєте на групу в соцмережі, де пропонують легкий та швидкий заробіток. Вам натякають, що «це не страшно, нічого поганого не буде», просять нікому не розповідати, запевняють, що тобто як неповнолітньому за це нічого не буде. Також агенти РФ можуть вдатись до за-

лякування або шантажу. А завданнями можуть бути підпали, мінування, фото об'єктів, передача інформації або навіть теракти. Ці злочини можуть бути кваліфіковані за кількома статтями Кримінального кодексу України, за які передбачено покарання — аж до довічного позбавлення волі».

У свою чергу речник СБУ Артем Дехтяренко розповів, що працівники

СБУ спільно із Нацполіцією протидіють спробам російських спецслужб вербувати неповнолітніх українців:

«Якщо в обмін на обіцянку «легких грошей» особа погодиться виконувати завдання російських кураторів, то її чекають три можливі сценарії і всі вони негативні. Перший — це смерть від підризу вибухівки. Другий — каліцтво, якщо пощастить вижити після вибуху. Тре-

тій — тюрма, бо СБУ і Нацполіція знаходять усіх злочинців».

Ювенальна поліцейська Роксолана Семірякова зауважила, що найважливіше - це не погоджуватись на подібні пропозиції, припинити спілкування та зберегти скріншот листування, контактів, номерів телефонів і обов'язково повідомити батькам, вчителям або поліцейським:

«Знайте, що вас просто використовують, обіцяні гроші ви не отримаєте, ще й станете співучасником злочину. Навіть просте фото певного об'єкта може стати ціллю удару ворога, це не просто гра — наслідки та людські жертви реальні».

Столичний вчитель Руслан Циганков нагадав, що країна-агресор навмисно хоче позбавити школярів дитинства і що, навіть один невірний крок може коштувати їм не тільки свободи, а й життя.

Правоохоронці вкотре нагадали: дотримуйтесь кібергігієни в мережі інтернет.

Якщо ви помітили підозрілі контакти — повідомляйте у поліцію або СБУ і головне — не мовчіть, обговоріть це дорослими, ваша уважність та обачність можуть врятувати чийсь життя. Завжди думайте про наслідки своїх дій і не дайте російським спецслужбам використати себе у війні проти України!

Якщо ви стали жертвою кіберзлочину або помітили ознаки шахрайства в інтернеті - подайте електронне звернення до кіберполіції.

Про будь-які спроби вербування необхідно повідомити у спеціальний чат-бот «Спали ФСБшника». Для цього достатньо вказати деталі пропозицій, а також номер телефону чи нікнейм особи, яка схилила до злочину. Передана інформація є конфіденційною, вона ретельно перевіряється співробітниками Служби безпеки.



**РОЗМІЩЕННЯ РЕКЛАМИ
в газеті
та на сайті**

На сторінках газети та на сайті інформаційно-правового порталу ПОРАДИ ЮРИСТА (www.porady.org.ua) Ви маєте можливість розмістити рекламу, статті, інтерв'ю, блоги та інші матеріали суспільно-правового характеру.

Вартість та умови розміщення матеріалів дізнавайтесь за телефоном +38 (098) 507-28-77 або e-mail: porady_urista@ukr.net

ВІДПОВІДАЄ ПЕНСІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ

Запитання:

Я пенсіонерка, проживаю разом із сином-військовослужбовцем, який зараз у полоні. Які документи потрібно подати для взяття на облік мого сина для надання пільг, якщо він не отримував посвідчення учасника бойових дій, але дані про нього є в реєстрі ветеранів?

Відповідь ПФУ:

Законодавством передбачено, що на підставі витягу з Єдиного державного реєстру ветеранів війни (ЄДРВВ) можуть надаватися пільги учасникам бойових дій, які, зокрема, перебувають на військовій службі (постанова Кабінету Міністрів від 13.12.2024 № 1420 „Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо використання витягу з

Єдиного державного реєстру ветеранів війни для отримання пільг деякими категоріями осіб”). Тобто органи Пенсійного фонду України на підставі витягу з ЄДРВВ, який підтверджує пільговий статус учасника бойових дій, можуть внести інформацію про вашого сина (учасника бойових дій, який потрапив у полон) до Реєстру осіб, які мають право на пільги, та призначити йому пільги на оплату житлово-кому-

нальних послуг. Для оформлення пільг до органу Пенсійного фонду України вам потрібно подати: • витяг з Єдиного державного реєстру ветеранів війни (ЄДРВВ), який виданий за вашим запитом та підтверджує наявність у вашого сина статусу учасника бойових дій; • заяву про внесення відомостей до Реєстру осіб, які мають право на пільги (постанова Кабінету Міністрів України від

29.01.2003 №117); • заяву про надання пільг (постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 373) або • замість двох окремих заяв про внесення відомостей до Реєстру пільговиків та про надання пільг, за експериментальним проектом, можна подати одну спрощену – про взяття на облік та про надання пільг (постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 № 1395).

У заяві зазначаються реквізити банківського рахунка пільговика, на який здійснюватиметься переказ коштів. Крім того, у зв’язку з перебуванням сина в полоні ви можете подати заяву довільної форми про виплату призначених пільг на свій банківський рахунок.

Запитання:

Через декілька місяців мені виповнюється 60 років. Планую сплачувати добровільний пенсійний внесок. Чи можна це робити перебуваючи за кордоном і яку мінімальну суму потрібно сплачувати?

Відповідь ПФУ:

Скористатись можливістю сплачувати добровільні внески на загальнообов’язкове державне пенсійне страхування до Пенсійного фонду України може будь-який українець, незалежно від місця свого

місцезнаходження, якщо інформація про нього є в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов’язкового державного соціального страхування і якщо на момент сплати внесків він не є пенсіонером.

Періодичність та розмір сплати добровільних внесків визначається людиною самостійно, виходячи з її фінансових можливостей.

Для того щоб до страхового стажу було зараховано повний місяць, сума добровільного внеску повинна бути не меншою від розміру мінімального страхового внеску, який становить 22% від мінімальної заробітної плати, тобто 1 760 гривень (8

000 гривень x 22%).

Запитання:

Я – ВПО, завжди одержував пенсію в “Ощадбанку”. Чи можу змінити банк для отримання виплат?

Відповідь ПФУ:

20 березня 2025 року набула чинності постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2025 №299 “Про деякі особливості виплати пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та страхових виплат за стра-

хуванням від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”, відповідно до якої внутрішньо переміщені особи (ВПО), що одержують пенсію через АТ “Ощадбанк”, мають право обрати інший уповноважений

банк для отримання пенсійних виплат. Тобто зараз пенсіонер-ВПО може обирати будь-який з уповноважених банків. Для зміни банку пенсіонер має подати до органу Пенсійного фонду України

заяву про виплату пенсії або грошової допомоги, в якій зазначається найменування обраного банку та реквізити рахунку. Подати відповідну заяву можна одним зі способів: - звернувшись до будь-якого зручного сервісного

центру Пенсійного фонду України ; - онлайн – через особистий кабінет на вебпорталі електронних послуг Пенсійного фонду України

Запитання:

Чи можна сформулювати заяву-розрахунок за паперовими лікарняними?

Відповідь ПФУ:

З 1 жовтня 2021 року всі заклади охорони здоров’я України перейшли на оформлення електронних лікарняних. Електронний лікарняний формується на основі медичного висновку про тимчасову непрацездатність, який лікар створює в електронній системі

охорони здоров’я. Сьогодні основний обсяг обігу листків непрацездатності – саме в електронному вигляді. Однак, у тому числі через війну, можуть виникнути обставини, коли лікар не може підтвердити тимчасову втрату працездатності в електронній системі охорони здоров’я, сформувавши медичний

висновок про тимчасову непрацездатність. Тоді він має право видати неповнений та оформлений паперовий бланк листка непрацездатності. Разом з тим в особистому кабінеті на вебпорталі електронних послуг Пенсійного фонду України страхувальники можуть сформувати заяву-розрахунок, зокрема,

на підставі даних паперового листка непрацездатності. Для цього у формі заяви-розрахунку потрібно зазначити тип листка непрацездатності – “паперовий”, вказати його серію та номер і додати до заяви-розрахунку скановану кольорову копію паперового лікарняного.

Випадки, в яких дозволяється видача паперових листків непрацездатності, передбачено пунктом 8 наказу Міністерства охорони здоров’я від 01.06.2021 № 1066 “Деякі питання формування медичних висновків про тимчасову непрацездатність”.

Запитання:

Чи може дружина учасника бойових дій, який раніше не отримував пільги на житлово-комунальні послуги та перебуває на військовій службі, звернутися за пільгою від імені військовослужбовця?

Відповідь ПФУ:

Якщо пільговик із поважних причин (військова служба, хвороба, інвалідність тощо) самостійно не може звернутися до територіального органу Пенсійного фонду України, подати заяву на призначення пільг від імені ветерана війни можуть члени його родини.

Таким членом сім’ї є, зокрема, дружина (постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 № 1395 “Про реалізацію експериментального порядку взяття на облік ветеранів війни і надання їм пільг на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого палива і скрапленого газу”).

Для призначення пільги потрібно подати: - заяву про внесення відомостей до Реєстру пільговиків (постанова Кабінету Міністрів України від 29.01.2003 № 117); - заяву про надання пільг (постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 373); - копію посвідчення

ветерана (є-посвідчення ветерана). Водночас замість двох окремих заяв, за експериментальним проектом, можна подати одну спрощену – про взяття на облік та про надання пільг (постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 № 1395).

У заяві для зарахування призначених пільг зазначаються реквізити банківського рахунка пільговика (військовослужбовця).

ЄВГЕН КОМАРОВСЬКИЙ: КОЖНІ НОВІ ВИБОРИ — ЦЕ МОЯ ВАКЦИНА ВІД ПОЛІТИКИ



Геннадій Кірія:

Яку систему охорони здоров'я зараз будують в Україні?

Євген Комаровський:

Відверто — не знаю. Щоб щось будувати, потрібен проєкт і розуміння мети. А я, маючи понад 40 років у медицині, не розумію, що саме будують. І сумніваюся, що ті, хто реформує, розуміють краще. Ще більше дивує, як можна щось реформувати з таким бюджетом і корупцією, що нікуди не зникла.

Геннадій Кірія:

Які недоліки мала система Семашка?

Євген Комаровський:

Надмірна бюрократія, багато паперової роботи. Система вимагала великих коштів, яких Україна не мала. Але її можна було реформувати: впровадити доказову медицину, електронні протоколи — це спростило б усе. Але в нас, як завжди, легше зламати, ніж удосконалити.

Геннадій Кірія:

Після першої медичної реформи багато педіатрів хвилюються — їх замінять сімейні

лікарі?

Євген Комаровський:

Я вважаю педіатрію повноцінною спеціальністю. Педіатр, який веде дітей від народження до 16 років — це ефективно. За годину педіатр може прийняти 10 дітей, а сімейний лікар — лише трьох. Різниця очевидна.

Геннадій Кірія:

Лікарі занепокоєні новою системою оцінки знань, бо можуть втратити роботу. Чи доречно це під час кадрового голоду?

Євген Комаровський:

Це складне питання. Тримати на роботі слабких фахівців — неправильно. Має бути постійна система підвищення кваліфікації. Але для цього лікарів треба мотивувати — і фінансово, і доступом до знань. Подивіться, скільки коштують медичні книжки — чи купити їх лікар за свою зарплату?

Геннадій Кірія:

Які хвороби супроводжуватимуть нас після війни?

Євген Комаровський:

Вже зараз ми бачимо зростання онкології, хоч і не в повній мірі — люди звертаються до лікарів, коли вже пізно. Очікуємо також сплеск психічних розладів, епідемію ожиріння, а з ним — гіпертонію, ішемічну хворобу серця, метаболічний синдром. Причина — хронічний стрес, відсутність стабільності. У таких умовах їжа стає доступним способом отримати задоволення, значно легшим, ніж алкоголь чи наркотики.

Геннадій Кірія:

Чи можлива епідемія туберкульозу?

Євген Комаровський:

Вона можлива лише за умов масового утримання людей у закритих просторах — тюрмах, таборах. Якщо нас поневолять, буде спалах. Але порівняно з іншими загрозами — це ще не найгірше.

Геннадій Кірія:

Як зберегти психічне здоров'я дитини під час війни?

Євген Комаровський:

Все починається з мами.

У інтерв'ю з Геннадієм Кірією доктор Євген Комаровський розкаже про стан української медицини, пояснює, чому система Семашка була не така вже й погана, захищає педіатрів і пропонує реальні шляхи виходу з демографічної кризи.

Також Доктор Комаровський піднімає важливі теми — поширення аутизму, психічне здоров'я дітей, евтаназію, реформу ВООЗ, гендерну політику та вплив стресу на здоров'я.

У розмові — максимум чесності, здорового глузду і професійного досвіду.

Про все це докладно у інтерв'ю.

Якщо мама в паніці, в стресі, не спить і постійно боїться — дитина це відчуває. Тому найперше — підтримка матері, стабільний режим, чітке розуміння дій. Дитина повинна бачити спокійного дорослого, який знає, що робити. Це і є головна умова її психічної стабільності.

Геннадій Кірія:

Чому зростає кількість дітей з аутизмом?

Євген Комаровський:

Причини точно не відомі. Статистика США: у 2000 році — 1 випадок на 150 дітей, зараз — 1 на 36. Є багато гіпотез: старший вік батьків, ожиріння у матері, брак спілкування, постійні скрани, хімія в їжі, мікропластик. Ми значно менше говоримо з дітьми, менше рухаємося, більше живемо в цифровому середовищі. Вагітна жінка часто ізольована й мовчазна — це впливає на формування мозку дитини.

Геннадій Кірія:

Чи є в Україні дитячі садки для дітей з аутизмом?

Євген Комаровський:

Ні. І якщо хтось хоче створити приватний садок для таких дітей — жодних пільг від держави. Я про це говорю з 2010 року. Якби держава хоча б звільнила такі заклади від комунальних платежів — ми б отримали нові робочі місця, а діти отримали б підтримку.

Геннадій Кірія:

Президент Трамп вивів США з ВООЗ. Чи потрібна цій організації реформа?

Євген Комаровський:

США мали всі можливості вплинути на реформу ВООЗ. Замість того, щоб формувати вимоги та змінювати організацію

зсередини, вони просто вийшли. Це безвідповідально й негідно країни з такою економікою. Йдеться не про політику, а про здоровий глузд.

Геннадій Кірія:

Трамп також заявив, що існує лише два гендери. Чи була попередня гендерна політика помилковою?

Євген Комаровський:

Вона мала багато перегинів. Зміна статі — серйозне рішення, яке має бути ретельно врегульоване. Це не повинно бути масовою практикою, особливо серед підлітків. Комусь на цьому просто вигідно заробляти.

Геннадій Кірія:

Ви підтримуєте евтаназію?

Євген Комаровський:

Так. Людина має право на гідну смерть, особливо коли її життя — це біль і безпорадність. В Україні евтаназія дуже потрібна.

Геннадій Кірія:

Коли потрібно збивати температуру?

Євген Комаровський:

Коли вона погано переноситься або дитина не може пити. Якщо при 39°C дитина активна і п'є — не обов'язково збивати. Колір шкіри також показник: рожева — нормально, бліда — треба втручатися.

Геннадій Кірія:

Чи корисне обрізання для хлопців?

Євген Комаровський:

Якщо немає належної гігієни — так, корисне.

Геннадій Кірія:

Чи потрібно щороку давати дітям вітаміни?

Євген Комаровський:

Постійно — тільки вітамін D. Решта — за умови повноцінного харчування не потрібна.

Геннадій Кірія:

Чи є стрес головною причиною раку?

Євген Комаровський:

Ні. Причин дуже багато, і рак — це не одна хвороба, а сотні різних.

Геннадій Кірія:

Скільки потрібно пити води?

Євген Комаровський:

Жінкам — 2,5 л, чоловікам — 3 л рідини на добу, включно з їжею.

Геннадій Кірія:

Чи є корисна доза алкоголю?

Євген Комаровський:

Так, це дві дози по 42 мл — рідко й помірковано.

Геннадій Кірія:

Як вийти з демографічної кризи?

Євген Комаровський:

Є два шляхи — народжуваність і імміграція. У 21 столітті люди народжують дітей тоді, коли впевнені в завтрашньому дні. І тут усе залежить від державної політики.

Геннадій Кірія:

Ви казали, що не підете в політику?

Євген Комаровський:

Кожні нові вибори — це моя вакцина від політики.

Геннадій Кірія:

Яка формула здоров'я від Комаровського?

Євген Комаровський:

Друзі, фізична активність і, головне — голова на плечах: не брехати й не красти. Це — як вишенька на торті.

ЯК ВІДБУВАЄТЬСЯ ОЦІНЮВАННЯ ПОВСЯКДЕННОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛЮДИНИ (ЗАМІСТЬ МСЕК)

В Україні з нового року впроваджено нову систему оцінювання повсякденного функціонування (замість МСЕК), яка дозволяє комплексно оцінити стан здоров'я людини та його вплив на щоденне життя.

Ця реформа спрямована на забезпечення прозорості та підтримки людей з обмеженнями життєдіяльності.

Про це зазначили у МОЗ і надали детальне роз'яснення як відбувається цей процес.

Так, оцінювання життєдіяльності проводиться на основі ключових категорій, визначених у постанові Кабінету Міністрів України № 1338, що охоплюють усі аспекти повсякденного функціонування людини. Ці категорії спрямовані на те, аби оцінити як стан здоров'я впливає на здатність виконувати базові життєві завдання, брати участь у суспільному житті, навчатися чи працювати.

Самообслуговування. Оцінюється здатність людини до виконання базових завдань повсякденного життя, таких як особиста гігієна, приготування їжі, одягання та інші дії, необхідні для підтримки власного добробуту.

Легкий ступінь обмеження: людина може виконувати більшість завдань самостійно, але іноді потребує нагадувань або мінімальної допомоги (наприклад, нагадати про прийом ліків).

Помірний ступінь: необхідна регулярна допомога для виконання окремих завдань, таких як приготування їжі чи догляд за гігієною.

Виразений ступінь: людина потребує сторонньої допомоги кілька разів на день.

Серйозний ступінь: повна залежність від сторонньої допомоги.

Пересування. Охоплює здатність

людини ходити, долати відстані, користуватися транспортом або допоміжними засобами для мобільності, залежно від її стану здоров'я.

Легкий ступінь: здатність долати 200–500 метрів із короткими перервами або використувати особистий транспорт.

Помірний ступінь: можливість пересуватися лише з допомогою палиці чи ходунків на відстань до 200 метрів.

Виразений ступінь: пересування можливе тільки на короткі відстані або за допомогою інвалідного візка.

Серйозний ступінь: повна залежність від сторонньої допомоги при пересуванні.

Орієнтація. Визначається здатність орієнтуватися у просторі, сприймати оточення за допомогою зору, слуху та інших органів чуття, а також пристосуватися до нових умов.

Легкий ступінь: людина може самостійно орієнтуватися за допомогою окулярів чи слухових апаратів.

Помірний ступінь: потрібна стороння допомога в нових умовах або використання додаткових засобів (наприклад, тростини для сліпих).

Виразений ступінь: людина суттєво обмежена у здатності орієнтуватися без сторонньої допомоги.

Серйозний ступінь: повна неможливість самостійно орієнтуватися.

Спілкування. Оцінюється здатність людини встановлювати та підтримувати контакти з іншими людьми, ефективно взаємодіяти у різних життєвих ситуаціях, використовуючи усні, письмові чи невербальні способи комунікації.

Легкий ступінь: людина може спілкуватися самостійно, але може потребувати допоміжних засобів у нових чи стресових умовах.

Помірний ступінь:

складнощі у спілкуванні з новими людьми, потреба у письмових інструкціях чи інших засобах.

Виразений ступінь: здатність підтримувати контакт лише з близькими людьми або через спеціальні пристрої.

Серйозний ступінь: відсутність можливості спілкування без сторонньої допомоги чи пристроїв.

Контроль за поведінкою.

Визначається здатність до самоконтролю, дотримання суспільних норм і адекватної поведінки у різних ситуаціях, а також забезпечення особистої безпеки.

Легкий ступінь: іноді потрібні підказки в незвичних ситуаціях.

Помірний ступінь: людина може контролювати поведінку у звичних умовах, але потребує допомоги у складних ситуаціях.

Виразений ступінь: потрібен постійний контроль і допомога навіть у знайомих обставинах.

Серйозний ступінь: людина не здатна самостійно контролювати свою поведінку.

Здобуття освіти.

Охоплює можливості людини навчатися, опановувати нові знання та навички, пристосовуватися до освітніх умов і досягати поставлених навчальних цілей.

Легкий ступінь: можливість навчатися з мінімальними адаптаціями, наприклад, подовження термінів засвоєння матеріалу.

Помірний ступінь: необхідність спеціального режиму навчання або допоміжних засобів.

Виразений ступінь: можливість опановувати лише обмежену кількість знань із постійною допомогою.

Серйозний ступінь: навчання можливе лише на базовому рівні, під індивідуальним наглядом.

Трудова діяльність. Оцінюється здатність

людини до виконання професійних обов'язків, адаптації до умов праці, включно із можливістю використання допоміжних засобів чи технологій.

Легкий ступінь: людина може виконувати більшість завдань, але потребує певних адаптацій (спеціального робочого місця).

Помірний ступінь: здатність виконувати лише обмежений обсяг завдань із суттєвою підтримкою.

Виразений ступінь: людина може працювати лише за умов постійного супроводу чи додаткових заходів реабілітації.

Серйозний ступінь: відсутність можливості займатися трудовою діяльністю.

Кожна з цих категорій є важливим компонентом комплексного оцінювання життєдіяльності та допомагає визначити реальні потреби людини для розробки ефективних заходів підтримки.

Роль реабілітаційного потенціалу

Реабілітаційний потенціал визначає можливість людини відновлювати функціональні здатності, адаптуватися до обмежень та інтегруватися у соціальне життя. Оцінка цього потенціалу є важливим кроком у розробці індивідуальних програм реабілітації.

Біологічний рівень.

Охоплює фізичні можливості організму, стан здоров'я, функції органів і систем, а також ступінь їхніх порушень. Аналізуються можливості організму реагувати на реабілітаційні заходи, включаючи оперативні втручання, використання медичних чи допоміжних засобів.

Соціальний рівень.

Враховується здатність людини повернутися до активного життя у суспільстві, продовжувати професійну діяльність, брати участь у соціальних заходах та

отримувати доступ до необхідних ресурсів. Особливу увагу приділяють бар'єрам у середовищі, які можуть обмежувати життєдіяльність, та шляхам їх усунення.

Психологічний рівень.

Аналізується мотивація людини, її здатність адаптуватися до змін у житті, емоційна стійкість та рівень підтримки з боку сім'ї чи громади. Психологічна готовність до реабілітації та прагнення досягти максимальної незалежності є важливими складовими успішного відновлення.

Оцінка реабілітаційного потенціалу дозволяє адаптувати заходи під конкретні потреби людини, забезпечуючи її максимально можливу незалежність та якість життя.

Групи інвалідності та строки їх встановлення: які результати можливі та як вони визначаються.

Встановлення груп інвалідності та визначення строків їх дії здійснюється відповідно до законів України, постанов Уряду та наказів МОЗ.

Групи інвалідності

Пацієнти, яким встановлюється статус інвалідності, залежно від ступеня розладу функцій організму та обмеження життєдіяльності, можуть отримати одну з трьох груп інвалідності:

III група.

Встановлюється у випадках помірного ступеня (1 ступінь) обмеження одного або кількох критеріїв життєдіяльності, зумовленого захворюванням, травмами або вродженими вадами.

II група.

Встановлюється за наявності вираженого ступеня (2 ступінь) обмеження одного або кількох критеріїв життєдіяльності. Сюди належать особи, які мають одне або кілька захворювань, наслідки травм або вроджених вад, що спричиняють

комбіновані порушення.

I група.

Встановлюється у разі значного ступеня (3 ступінь) обмеження одного або кількох критеріїв життєдіяльності. До цієї групи належать особи з найважчим станом здоров'я, які повністю залежать від сторонньої допомоги у самообслуговуванні, пересуванні або виконанні інших життєвих функцій.

Строки встановлення інвалідності

Залежно від характеру порушень і прогнозів, строки встановлення інвалідності визначаються таким чином:

Безстроково:

Для осіб з анатомічними дефектами або іншими незворотними порушеннями функцій організму.

Для осіб з інвалідністю I групи, якщо вони проходять повторне оцінювання протягом 5 років.

На 5 років:

Для осіб з онкологічними або гематологічними захворюваннями із несприятливим прогнозом.

Для осіб із хронічними захворюваннями з важким перебігом.

На 1 рік:

Для осіб, яким вперше встановлюється III група інвалідності.

На 2 роки:

Для осіб, яким вперше встановлюється II група інвалідності.

На 1–3 роки:

Для осіб, які проходять повторне оцінювання.

За інформацією МОЗ

ПОДІЛ МАЙНА У СПІЛЬНІЙ СУМІСНІЙ ВЛАСНОСТІ

Спільна сумісна власність – одна із форм спільної власності без визначення часток учасників у праві власності.

Водночас чинним законодавством встановлені механізми виділу частки із такого майна та його поділу.

Виділ частки із майна, що є у спільній сумісній власності

Згідно зі статтею 370 Цивільного кодексу України (далі – Кодекс) співвласники мають право на виділ у натурі частки із майна, що є у спільній сумісній власності, крім випадків, установлених законом.

У разі виділу частки із майна, що є у спільній сумісній власності, вважається, що частки кожного із співвласників є рівними, якщо інше не встановлено домовленістю між ними, законом або рішенням суду.

Виділ частки із такого майна здійснюється у порядку, встановленому статтею 364 Кодексу.

Так, у разі виділу співвласником у натурі част-

ки із спільного майна для співвласника, який здійснив такий виділ, право спільної сумісної власності на це майно припиняється. Така особа набуває право власності на виділене майно, і у випадку, встановленому законом, таке право підлягає державній реєстрації.

Договір про виділ у натурі частки з нерухомого спільного майна укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню.

Якщо виділ у натурі частки із спільного майна не допускається згідно із законом або є неможливим (частина друга статті 183 цього Кодексу), тобто річ є неподільною, співвласник, який бажає виділу, має право на одержання від інших співвласників грошової або іншої матеріальної компенсації вартості його частки. Компенсація співвласникові може бути надана лише за його згодою.

Право на частку у праві спільної часткової власності у співвласника, який отримав таку компенсацію,

припиняється з дня її отримання.

Згідно зі статтею 67 Сімейного кодексу України дружина, чоловік мають право укласти з іншою особою договір купівлі-продажу, міни, дарування, довічного утримання (догляду), застави щодо своєї частки у праві спільної сумісної власності подружжя лише після її визначення та виділу в натурі або визначення порядку користування майном.

Водночас вони мають право скласти заповіт на свою частку у праві спільної сумісної власності подружжя до її визначення та виділу в натурі.

Поділ майна, що є у спільній сумісній власності

Майно, що є у спільній сумісній власності, може бути поділене між співвласниками за домовленістю між ними, крім випадків, установлених законом.

У разі поділу такого майна вважається, що частки співвласників у праві

спільної сумісної власності є рівними, якщо інше не встановлено домовленістю між ними або законом.

У разі поділу майна між співвласниками право спільної сумісної власності на нього припиняється.

Договір про поділ нерухомого майна також укладається у письмовій формі та нотаріально посвідчується.

За рішенням суду частка співвласника може бути збільшена або зменшена з урахуванням обставин, які мають істотне значення (стаття 372 Кодексу).

Зокрема, при вирішенні спору між подружжям суд може відступити від засади рівності часток, якщо один із них не дбав про матеріальне забезпечення сім'ї, ухилився від участі в утриманні дитини (дітей), приховавав, знищив чи пошкодив спільне майно, витрачав його на шкоду інтересам сім'ї.

За рішенням суду частка майна дружини, чоловіка може бути збільшена, якщо з нею, ним проживають діти, а також непрацездат-

ні повнолітні син, дочка, за умови, що розмір аліментів, які вони одержують, недостатній для забезпечення їхнього фізичного, духовного розвитку та лікування.

Неподільні речі присуджуються одному з подружжя, якщо інше не визначено домовленістю між ними.

Речі для професійних занять присуджуються тому з подружжя, хто використовував їх у своїй професійній діяльності. Вартість цих речей враховується при присудженні іншого майна другому з подружжя.

Присудження одному з подружжя грошової компенсації замість його частки у праві спільної сумісної власності на майно, зокрема на житловий будинок, квартиру, земельну ділянку, допускається лише за його згодою, крім випадків, передбачених Цивільним кодексом України.

Таке присудження можливе за умови попереднього внесення другим із подружжя відповідної грошової суми на депозитний рахунок суду.

Не застосовується позовна давність до вимог про поділ майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, якщо шлюб між ними не розірвано.

Після розірвання шлюбу застосовується позовна давність у три роки, яка обчислюється від дня, коли один із співвласників дізнався або міг дізнатися про порушення свого права власності (статті 70 - 72 Сімейного кодексу України).

Зауважимо, що відповідно до статті 71 Кодексу опікун не має права без дозволу органу опіки та піклування вчиняти правочини щодо поділу, виділу нерухомого майна, об'єкта незавершеного будівництва, майбутнього об'єкта нерухомості, іншого цінного майна, зокрема транспортних засобів, власником якого є підопічний. Піклувальник має право дати згоду на вчинення таких правочинів також лише з дозволу органу опіки та піклування.

ХТО МАЄ ПРАВО НА СПАДЩИНУ, КОЛИ НЕМАЄ ЗАПОВІТУ?

Спадкування - це перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла, до спадкоємців.

Цивільним кодексом України встановлено, що спадкування здійснюється або за заповітом, або за законом.

Якщо спадкодавець за життя не висловив свою волю у формі заповіту, чи його визнано недійсним, у разі неприйняття спадщини або відмови від її прийняття спадкоємцями за заповітом, а також у разі неохоплення заповітом усієї спадщини спадкування відбувається за законом. У таких випадках право на спадкування одержують особи, визначені Кодексом.

Главою 86 Кодексу встановлено черговість спадкування за законом. Спадкоємці одержують право на спадкування по чергово, залежно від ступеня спорідненості. Кожна наступна черга одержує право на спадкування у разі відсутності спадкоємців попередньої черги, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини або відмови від її прийняття, крім випадків, встановлених

статтею 1259 Кодексу.

Всього існує 5 черг спадкоємців за законом:

- 1 черга - діти спадкодавця, той з подружжя, який його пережив, та батьки. Потрібно зазначити, що діти, які народжені не в зареєстрованому шлюбі, але у свідомстві про народження вказані батько та матір, чи щодо яких встановлений у судовому порядку факт батьківства, мають такі ж права на спадщину, як і ті, що народжені у шлюбі. Вони мають рівний статус. До спадкоємців першої черги належать також усиновлені діти.

- 2 черга - рідні брати та сестри спадкодавця, його баба та дід як з боку батька, так і з боку матері;

- 3 черга - рідні дядько та тітка спадкодавця;

- 4 черга - особи, які проживали зі спадкодавцем однією сім'єю не менш як п'ять років до часу відкриття спадщини;

- 5 черга - інші родичі спадкодавця до шостого ступеня споріднення включно, причому родичі ближчого ступеня споріднення усувають від права спадкування родичів подальшого ступеня споріднення. Ступінь споріднення визначається за числом народжень,

що віддаляють родича від спадкодавця. Народження самого спадкодавця не входить до цього числа.

У п'яту чергу право на спадкування за законом одержують утриманці спадкодавця, які не були членами його сім'ї. Утриманцем вважається неповнолітня або непрацездатна особа, яка не була членом сім'ї спадкодавця, але не менш як п'ять років одержувала від нього матеріальну допомогу, що була для неї єдиним або основним джерелом засобів до існування.

Черговість одержання спадкоємцями за законом права на спадкування може бути змінена нотаріально посвідченим договором за інтересованих спадкоємців, укладеним після відкриття спадщини. Цей договір не може порушити прав спадкоємця, який не бере у ньому участі, а також спадкоємця, який має право на обов'язкову частку у спадщині.

Зауважимо, що фізична особа, яка є спадкоємцем за законом наступних черг, може за рішенням суду одержати право на спадкування разом із спадкоємцями тієї черги, яка має право на спадкування, за умови, що вона протягом тривалого часу

опікувалася, матеріально забезпечувала, надавала іншу допомогу спадкодавцеві, який через похилий вік, тяжку хворобу або каліцтво був у безпорадному стані.

Спадкування усиновленими та усиновлювачами

У разі спадкування за законом усиновлений та його нащадки, з одного боку, та усиновлювач і його родичі - з другого, прирівнюються до родичів за походженням.

Усиновлений та його нащадки не спадкують за законом після смерті батьків усиновленого, інших його родичів за походженням по висхідній лінії.

Батьки усиновленого та інші його родичі за походженням по висхідній лінії не спадкують за законом після смерті усиновленого та його нащадків.

Якщо за рішенням суду про усиновлення збережений правовий зв'язок між усиновленим та його бабою, дідом, братом та сестрою за походженням, то у разі смерті його баби, діда за походженням усиновлений має право на спадкування за правом представлення, а у разі смерті його брата, сестри за походженням - має право на спадкування як

спадкоємець другої черги.

У разі смерті усиновленого його баба, дід, брат, сестра за походженням, з якими був збережений правовий зв'язок, спадкують на загальних підставах.

Спадкування за правом представлення

Спадкування за правом представлення - це спадкування за законом, яке передбачає появу у певних спадкоємців права на спадкування за умови смерті до відкриття спадщини того з їхніх родичів, хто був би спадкоємцем. Таким чином, його власні спадкоємці ніби представляють у спадкових відносинах особу, яка б одержала права на спадкування, якби була живою на час відкриття спадщини.

Внуки, правнуки спадкодавця спадкують ту частку спадщини, яка належала б за законом їхнім матері, батькові, бабі, дідові, якби вони були живими на час відкриття спадщини.

Прабаба, прадід спадкують ту частку спадщини, яка б належала за законом їхнім дітям (бабі, дідові спадкодавця), якби вони були живими на час відкриття спадщини.

Племінники спадкодавця спадкують ту частку

спадщини, яка належала б за законом їхнім матері, батькові (сестрі, братові спадкодавця), якби вони були живими на час відкриття спадщини.

Двоюрідні брати та сестри спадкодавця спадкують ту частку спадщини, яка належала б за законом їхнім матері, батькові (тітці, дядькові спадкодавця), якби вони були живими на час відкриття спадщини.

Якщо спадкування за правом представлення здійснюється кількома особами, частка їхнього померлого родича ділиться між ними порівну.

При спадкуванні по прямій низхідній лінії право представлення діє без обмеження ступеня споріднення.

Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом

Частки у спадщині кожного із спадкоємців за законом є рівними.

Спадкоємці за усною угодою між собою, якщо це стосується рухомого майна, можуть змінити розмір частки у спадщині когось із них. Якщо це стосується нерухомого майна або транспортних засобів, вони можуть це зробити тільки за письмовою угодою між собою, посвідченою нотаріусом.

ВНЕСЕНО ЗМІНИ ДЛЯ ВІЙСЬКОВИХ, ЯКІ САМОВІЛЬНО ЗАЛИШИЛИ ЧАСТИНУ

Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо порядку проходження військової служби окремими категоріями військовослужбовців під час дії воєнного стану» (реєстр. № 13177).

Відповідно до документа внесено такі зміни:

- Для військовослужбовців, які самовільно залишили військову частину під час воєнного стану і не повернулися до моменту його скасування, проходження служби призупиняється з наступного дня після припинення воєнного стану.

- Продовжено спрощену процедуру повернення для осіб, які самовільно залишили військові части-

ни до 30 серпня 2025 року або в період з 29 листопада 2024 року до набрання чинності цим законом.

- Військовослужбовці, у яких призупинено службу або які самовільно залишили частину чи дезертирували, позбавляються права на пільги, гарантії та компенсації.

- Час самовільного залишення місця служби не зараховується до загального строку служби, вислуги років у званні, а також не враховується при нарахуванні надбавки за вислугу років і пенсії.

Документ було розроблено на виконання наказу Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України від 7 березня 2025 року №14т/ВГК щодо продовження

дії механізму повернення військовослужбовців, які самовільно залишили військові частини чи місця проходження служби або дезертирували, до виконання обов'язків військової служби. Цей механізм було запроваджено Законом №4087-ІХ. Документ також спрямований на вдосконалення законодавства щодо порядку проходження військової служби в умовах воєнного стану.

Закон встановлює правові гарантії та механізми повернення військовослужбовців до виконання військового обов'язку, а також скасовує інститут призупинення військової служби для осіб, які самовільно залишили військові частини, місця служби або дезертирували під час дії воєнного стану.



ЩО МАЮТЬ ВЧИНИТИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІ, ЯКІ БАЖАЮТЬ ПОВЕРНУТИСЯ НА СЛУЖБУ ПІСЛЯ СЗЧ (АЛГОРИТМ ДІЙ)

Повернення до військової служби військових, які здійснили СЗЧ відбувається відповідно до Кримінального кодексу України та Алгоритму дій посадових осіб щодо прийому військових згідно з окремим дорученням Головнокомандувача ЗСУ.

Як зазначили в Міноборони, відповідно до частини 5 статті 401 КК України військовий, який під час дії воєнного стану вперше вчинив кримінальне правопорушення, пов'язане із самовільним залишенням частини, може бути звільнений від кримінальної відповідальності в порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законодавством України.

Для цього такий вій-

ськовослужбовець має:

а) звернутися до одного із батальйонів резерву або до підрозділу ВСП.

У разі звернення до ВСП військовому дадуть направлення або доставлять до батальйону резерву.

У батальйоні резерву можна перевірити наявність даних щодо нього у Єдиному реєстрі досудових розслідувань (ЄРДР), отримати інформацію про слідчого, також там налагоджена система проведення судових засідань у режимі онлайн.

б) звернутися із клопотанням до слідчого, прокурора, суду про намір повернутися до своєї колишньої або іншої військової частини, іншого місця служби.

Якщо самовільне зали-

шення частини відбулось не більше 3 діб тому, то:

а) кримінальна відповідальність не передбачена

б) військовий повинен повернутися до частини, яку залишив;

в) після повернення для нього відновлюються виплата грошового та здійснення продовольчого, речового, інших видів забезпечення.

Якщо військовослужбовець знаходився у СЗЧ більше 3 діб, то:

а) правоохоронні органи за фактом скоєння правопорушення вносять відомості до ЄРДР;

б) після цього військовий особисто у письмовій формі звертається до командира (начальника) військової частини (установи) для отримання пись-

мової згоди на подальше проходження служби;

в) маючи таку згоду, військовослужбовець надає прокурору, органу досудового розслідування (ДБР або Нацполіції), суду клопотання про намір повернутися на службу та додає письмову згоду командира;

г) після цього матеріали для звільнення такого військовослужбовця від кримінальної відповідальності направляються до суду, який ухвалює відповідне рішення;

д) військовослужбовець надає командиру рішення суду та повертається на службу.

Якщо СЗЧ було вчинене повторно або військовослужбовець не бажає повернутись на службу, то:

а) правоохоронні органи вносять відомості до ЄРДР;

б) після затримання такому військовослужбовцю

обирають запобіжний захід;

в) стосовно нього направляється до суду обвинувальний акт;

г) суд виносить вирок (за вчинення СЗЧ передбачено покарання у вигляді позбавлення волі від 5 до 10 років).

З 18 грудня 2024 року посадові особи Військової служби правопорядку ЗСУ опрацьовують рапорти військовослужбовців, які самовільно залишили військову частину або місце служби та висловили бажання продовжити проходження військової служби, також через застосунок Армія+. Тобто військовослужбовець може надати рапорт в електронному вигляді без необхідності прибути до військової частини чи місця розташування підрозділу ВСП.

Такий рапорт автоматично надійде на розгляд до Головного управління

ВСП ЗСУ.

Після надходження рапорту ВСП організовує:

- взаємодію з військовим, який подав рапорт;

- перевірку та уточнення персональних даних цього військового, а також документів, необхідних для продовження проходження ним військової служби;

- взаємодію з командуванням батальйону резерву;

- роботу щодо направлення (супроводження) військового до батальйону резерву.

Після підтвердження в Армія+ військовий має 24 години, щоб прибути у відповідний орган управління ВСП, отримати там припис та відбути до резервної частини.



АНОНС! ЧИТАЙТЕ В НАСТУПНОМУ НОМЕРІ:

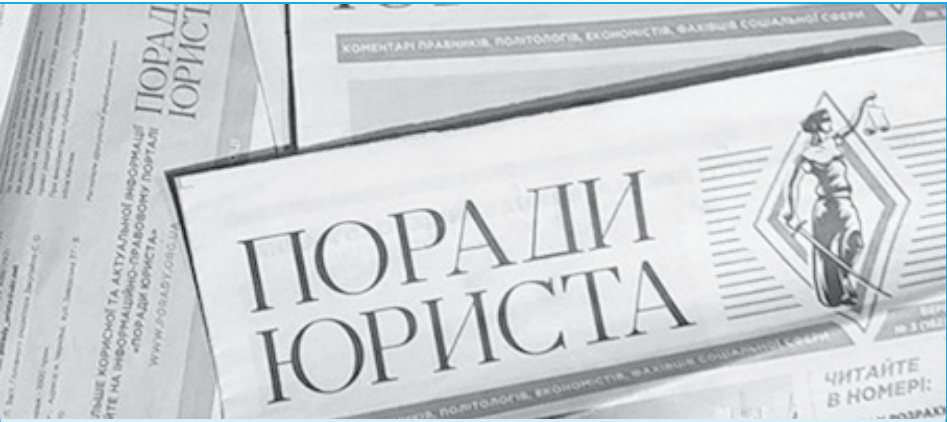
- ✓ **ПРИПИНЕННЯ ГАЗОПОСТАЧАННЯ**
(Який порядок припинення газопостачання для побутових споживачів)
- ✓ **ПОСВІДЧЕННЯ УГОДИ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ БУДИНКУ**
(Які документи потрібні для нотаріального посвідчення договору купівлі-продажу житлового будинку)
- ✓ **АЛІМЕНТИ ЧЕРЕЗ СУД**
(Який спосіб стягнення аліментів у судовому порядку буде найшвидшим)



БЕЗОПЛАТНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА

Отримати юридичну консультацію або правову допомогу можна за наступними контактами:

телефон: 0 800 213 103
e-mail: info@legalaid.gov.ua

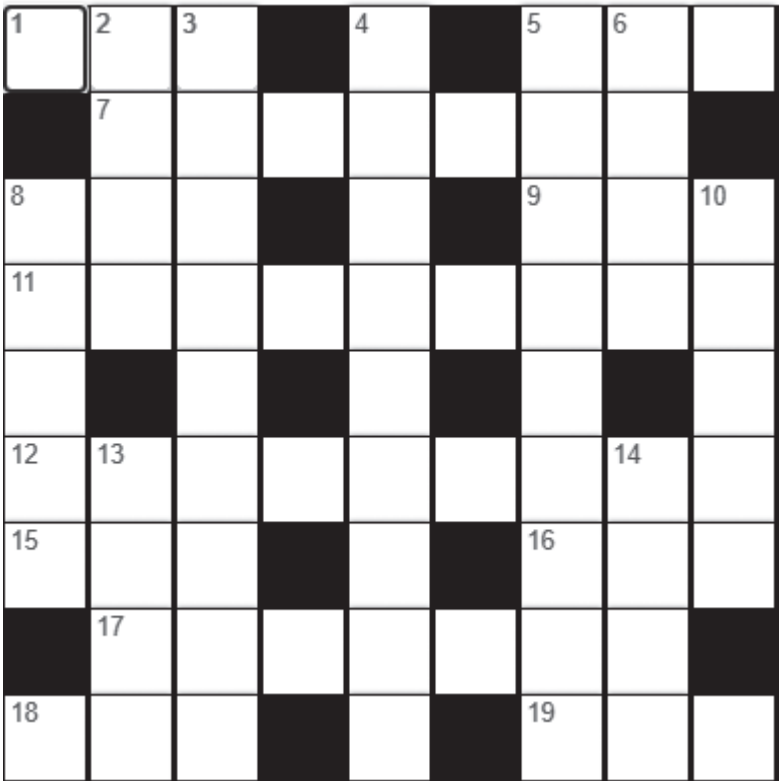


ПЕРЕДПЛАТА - 2025

НА ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВУ ГАЗЕТУ «ПОРАДИ ЮРИСТА»

Шановні читачі!
Якщо ви хочете знати свої права та вміти їх відстоювати, знайти відповіді на актуальні питання, бути в курсі змін законодавства, а також читати ексклюзивні інтерв'ю з українськими правниками, політиками, експертами, волонтерами та захисниками,
ОФОРМЮЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА ГАЗЕТУ У ПОШТОВИХ ВІДДІЛЕННЯХ
ЗА КАТАЛОГОМ ВИДАНЬ «ПРЕСА ПОШТОЮ»

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС ГАЗЕТИ - 49801



По горизонталі:

- Поляк.
- Одиниця спадкової речовини, за допомогою якої ознаки і властивості батьків передаються нащадкам.
- Наукова праця, де докладно розглянуто якесь конкретне питання чи окрему проблему.
- Орган зору у людини, всіх хребетних та деяких безхребетних тварин.
- Простора кімната в квартирі, призначена для приймання гостей, розваг і т. ін.
- Елемент жіночої спідньої білизни, одяг типу колгот від пояса до колін.
- Той, хто здійснює польоти в космічному просторі.
- Український виробник солодощів.
- Грошова одиниця Румунії.
- Той, хто носить воду.
- Заразна хвороба однокопитих, яка може передаватись і людині, що супроводжується появою гнійних пухирців у носоглотці та виразок на тілі.
- Український загальнонаціональний телеканал.

По вертикалі:

- Легка будівля для тимчасового користування.
- Прилад для реєстрації дуже малих проміжків часу, а також для порівняння показань двох годинників або показань годинників з радіосигналами часу.
- Фахівець з океанології.
- Балон, у якому зберігається горючий газ.
- Безбарвний горючий газ, що міститься в природних газах.
- Піклування про кого-, що-небудь, догляд за кимось.
- Виготовлення чого-небудь із розплавленої речовини.
- Вираження сумніву чи іронії.
- Захід, західний напрям.

По горизонталі: 1. Лях 5. Ген 7. Трактор 8. Око 9. Зал 11. Платформа
По вертикалі: 2. Ятка 3. Хроносон 4. Океанолог 5. Газобалон
6. Етаж 8. Опіка 10. Літня 13. Овеа 14. Вест

2025 р. Всеукраїнська інформаційно-правова газета
Свідоцтво KB 23224-13064ПР від 22.03.2018р. Ідентифікатор медіа - R30-03093
Засновник: ТОВ «Редакція газети «ПОРАДИ ЮРИСТА» (ЄДРПОУ 41861792)
Телефон редакції: +38 (050) 692-13-30, e-mail: porady_urista@ukr.net

Головний редактор Закутайло О. П. Заст. Головного редактора Закутайло С. О.
Керівник проекту Бортнік Р. О.

Газета виходить 1 раз на місяць. Тираж - 1000 прим.
Віддруковано в друкарні «Від і До». Адреса: м. Чернівці, вул. Заводська 37 - В.
Тел 0503763347. Замовлення № 530

Відповідальність за точність і достовірність інформації несе автор.
За точність та зміст реклами – рекламодавці.
За якість друку відповідає друкарня.

Редакція не завжди поділяє точку зору автора публікації. Редакція залишає за собою право редагувати матеріал.
При використанні публікацій газети «Поради юриста» посилання на газету обов'язкове.
Матеріали друкуються українською мовою.



ЩЕ БІЛЬШЕ КОРИСНОЇ ТА
АКТУАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЧИТАЙТЕ НА
ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВОМУ ПОРТАЛІ
«ПОРАДИ ЮРИСТА»

WWW.PORADY.ORG.UA

ПОРАДИ ЮРИСТА





9 786177 228478